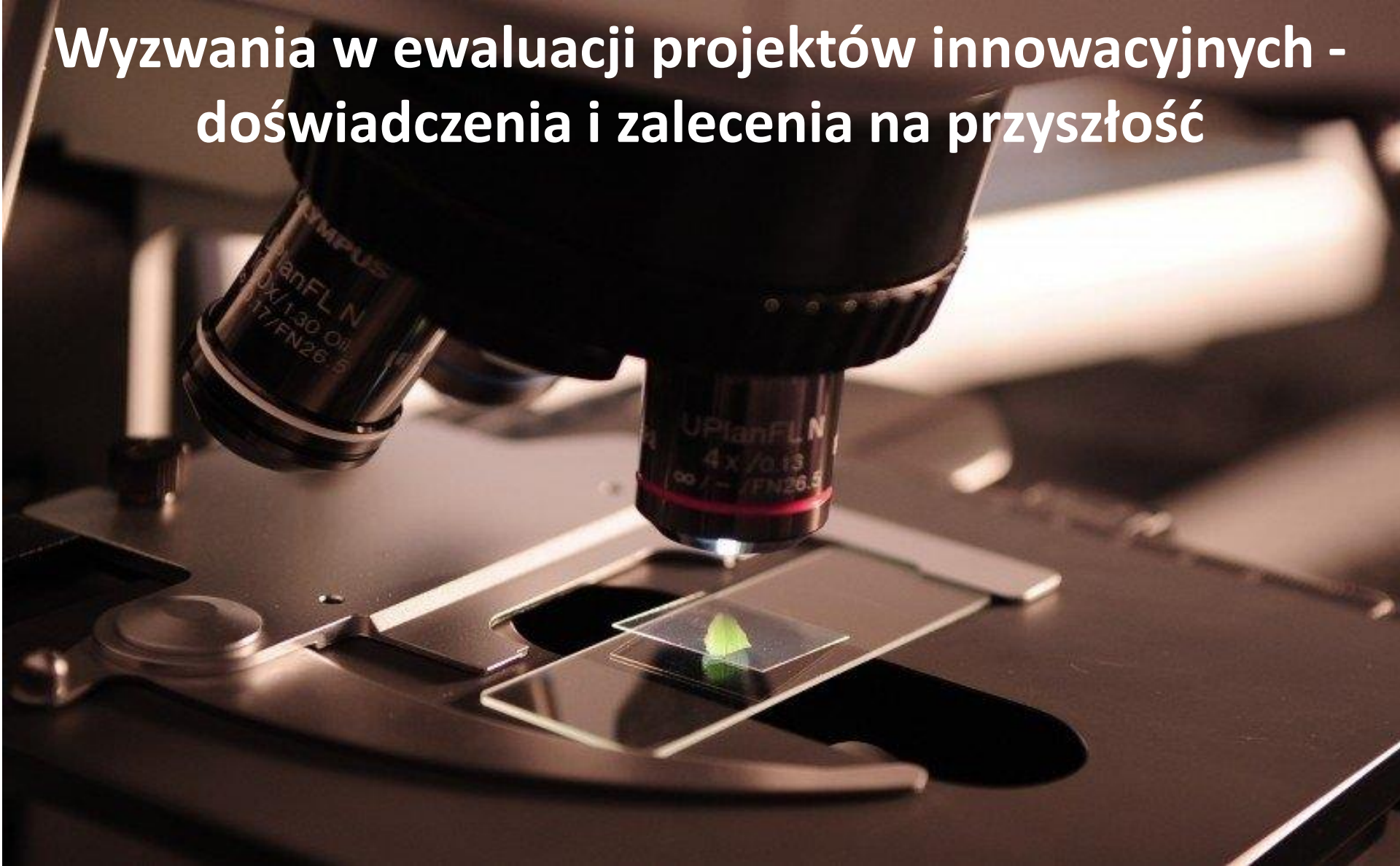

Wyzwania w ewaluacji projektów innowacyjnych - doświadczenia i zalecenia na przyszłość

Adam Miller

- Moment badań;
- Wielowątkowość badań a wiedza respondentów;
- Sposoby mierzenia efektów projektu (badania ilościowe);
- Metody kontrfaktyczne;
- Dostępność do danych zastanych;
- Zdalne metody realizacji badań.

- Wsparcie na projekty innowacyjne udzielane od 2015 r.;
- Pierwsze projekty zakończone w 2016 r. – ostatnie w 2023 r.;
- Wdrożenie wyników prac B+R – nawet do trzech lat od zakończenia realizacji projektu -
> koniec 2026 r.
- Inwestycje w infrastrukturę B+R firm – środki trwałe -> prace B+R -> wdrożenie wyników (potencjalnie najdłuższy horyzont czasowy);
- Inwestycje w infrastrukturę sektora nauki – inwestycja -> proces pozyskiwania firm -> wspólne projekty z firmami.

Czy jedna ewaluacja wystarczy?

Badanie w trakcie okresu programowania

- Zaleta – zdobycie wiedzy, która może zostać wykorzystana do usprawnienia programu / w trakcie prac nad kolejnym;
- Wada – uzyskamy wiedzę na temat efektów tylko części wspartych projektów (tych zakończonych najwcześniej).

Badanie po zakończeniu wdrażania instrumentu

- Zalety i wady – odwrotne
- Dodatkowe wyzwania:
 - co z określeniem sytuacji firmy „na wejściu”;
 - co z projektami zakończonymi kilka lat temu.

Potencjalne rozwiązania

- Realizacja pomiarów początkowych – bezpośrednio po złożeniu przez firmę wniosku,
- Systematyczne badania grup beneficjentów, kończących projekty w danym roku.

Badanie tych samych podmiotów w różnych okresach

- Stosowane relatywnie rzadko z uwagi na koszt i czas realizacji
- Przykłady zastosowań w Polsce w obszarze innowacyjności:
 - Panel Polskich Przedsiębiorstw;
 - B+Radar (badanie pomocy publicznej udzielanej przez NCBR);
 - Ewaluacja Regionalnej Pomocy Inwestycyjnej
- Kluczowe wyzwanie obok kosztu i czasu: „ścieralność” panelu. W PPP– 76% w ciągu 7 lat, w PO IG między momentem podpisania umowy a 12 miesiącami po zakończeniu projektu – 50%, w badaniu dla NCBR w III pomiarze przebadano 38% firm z pierwszego pomiaru;
- Ścieralność utajona – podmiot ten sam lecz inny respondent;
- Zalety badania
 - Możliwość obserwacji jak zmieniają się te same podmioty w czasie – wyniki nieskażone innymi próbami;
 - Brak konieczności cofania się przy udzielaniu odpowiedzi wiele lat wstecz.

- Tylko ustalenie kierunku zmian

Czy w porównaniu do momentu sprzed realizacji projektu wartość przychodów w firmie wzrosła?

+ pytanie łatwe dla respondenta

- ograniczona wartość informacyjna

- Ustalenie kierunku zmian oraz skali zmiany:

Czy w porównaniu do momentu sprzed realizacji projektu wartość przychodów w firmie wzrosła? Jeżeli tak to o ile procent?

+ większa wartość informacyjna,

- pytanie trudniejsze (konieczność odniesienia się do konkretnej wartości przychodów sprzed realizacji projektu).

JAK MIERZYĆ EFEKTY PROJEKTU

- Skala porządkowa (ile wyniosły przychody firmy w roku 2018 a ile w 2020)

Ile wyniosły przychody firmy w roku poprzedzającym realizację projektu

Ile wyniosły przychody firmy rok po zakończeniu realizacji projektu

1. Do 50 tys. zł
2. Powyżej 50 tys. zł do 100 tys. zł

+ relatywnie wysoka wartość informacyjna

- dane wrażliwe,

- ryzyko niewychwycenia zmiany (co jeżeli wzrosły a mieszczą się w tym samym przedziale);

- Skala ilościowa

Jaka była wysokość przychodów, które firma osiągnęła w roku x?

+ najwyższa wartość informacyjna, zaawansowane analizy statystyczne

- dane wysoce wrażliwe.

- ryzyko braku wiedzy po stronie respondenta / braku chęci do sprawdzenia danych

Skala ilościowa w ewaluacjach stosowana najczęściej w odniesieniu do wielkości

zatrudnienia. Stosowane natomiast przez GUS.

Skąd wziąć grupę kontrolną:

1. Podmioty aplikujące nieskutecznie o wsparcie – zbieżność celu rozwojowego, podobieństwo wypadkową aktywności w aplikowaniu co charakteryzuje wąskie grono firm;
2. Podmioty nie aplikujące o wsparcie.

Wyzwania:

- Czy populacja podmiotów aplikujących nieskutecznie jest wystarczająco liczna (relatywnie niski RR w tej grupie);
- Jak zapewnić podobieństwo podmiotów z grupy kontrolnej – dane dostępne ex-ante czy badanie przesiewowe;
- Jak podobny ma być „bliźniak”
- Czy dążyć do podobieństwa względem populacji grupy eksperymentalnej czy przebadanej próby (sekwencja czasowa badań).

Jak porównywać grupę eksperymentalną z kontrolną:

- Dobór wskaźników – raczej nie stricte efekty projektu lecz wskaźniki charakteryzujące kondycję firmy jako takiej;
- Ograniczenia dotyczące skali porządkowej – co jeżeli różnice między grupami są niewielkie i mieszczą się w tych samych „widełkach”;
- Skala ilościowa – prawie niewykonalna w badaniach ewaluacyjnych natomiast alternatywą współpraca z GUS. Przykład: *„Ewaluacja regionalnej pomocy inwestycyjnej w zakresie celu tematycznego 3 w obszarze wzmocnienia konkurencyjności mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020”*

WYKORZYSTANIE DANYCH GUS DO BADAŃ KONTRFAKTYCZNYCH

- Współpraca z Centrum Badań i Edukacji Statystycznej GUS;
- Identyfikacja zestawu wskaźników do porównań (z formularzy SP i PNT-02);
- Ustalenie liczby beneficjentów RPI, dla których dostępne są dane ze sprawozdań składanych do GUS (297 firm);
- Określenie wielkości populacji podmiotów z grupy kontrolnej (24 315 firm);
- Ustalenie kryteriów doboru podmiotów z grupy kontrolnej (szeroki zestaw kryteriów bazujących na danych GUS);
- Dobór konkretnych podmiotów do analiz porównawczych;
- Wykonanie analiz przez GUS porównujących dane z formularzy SP i PNT-02 między firmami z grupy eksperymentalnej i kontrolnej. Pod uwagę wzięto dane za rok 2018 oceniając tym samym efekty projektów zakończonych w roku 2017. Samo badanie wykonano na przełomie 2019 i 2020 r.;
- Ważne – analizy dotyczyły firm zatrudniających > 9 pracowników.

Wielowątkowość badań:

- Pytanie x: *Jak oceniają Państwo współpracę z jednostką naukową w ramach projektu (koordynator merytoryczny);*
 - Pytanie y: *Czy rozwiązanie wypracowane w ramach projektu zamierzają Państwo oferować na rynkach zagranicznych (zarządzający firmą);*
 - Pytanie z: *Jak oceniają Państwo poziom obciążeń administracyjnych związanych z realizacją projektu? (osoba odpowiedzialna za rozliczenie projektu).*
-
- Czy wiemy do kogo tak naprawdę trafiają wysyłane przez nas ankiety?
 - Czy mamy szansę uzyskać informacje od osób zarządzających?
 - Czy wysyłać narzędzia badawcze respondentom?

Ewaluator: *Jak oceniają Państwo to wsparcie oferowane z poziomu regionalnego na działalność innowacyjną?*

Respondent: *Uważam, że ten cały POIR to naprawdę dobry program.*

Ewaluator: *Czy kiedykolwiek korzystali Państwo z usług IOB-ów?*

Respondent: *Kogo?*

Ewaluator: *Czy czas na złożenie wniosku o płatność był odpowiedni?*

Respondent: *Ten nabór wniosków mógłby trwać dłużej*

Ewaluator: *Czy wdrożyli Państwo innowację w skali świata?*

Respondent: *Tak, oferujemy to rozwiązanie również za granicą.*

- Czy respondenci rozumieją nasz język?
- Czy badacz potrafi „przetłumaczyć” pytanie?

CIEKAWY WĄTKI, NA KTÓRE WARTO ZWRACAĆ UWAGĘ

- Strategie jednostek naukowych dotyczące wykorzystania infrastruktury badawczej wspartej z priorytetu 1a przez przedsiębiorstwa (w tym promocja);
- Konkurencja między RPO a PO IR w zakresie wsparcia projektów B+R;
- Komplementarność wsparcia na realizację projektów B+R ze wsparciem na wdrożenia ich wyników;
- Współpraca z sektorem nauki w ramach projektów B+R (podział na konsorcja i podwykonawstwo);
- Internacjonalizacja wspartych przedsiębiorstw (jako wskaźnik poziomu innowacyjności rozwiązań).

- Dane z wniosków aplikacyjnych / załączników do wniosku (np. studia wykonalności);
- Ogólnie dostępne dane dotyczące podmiotów aplikujących nieskutecznie o wsparcie;
- Dane z kart ocen (dobór grupy kontrolnej);
- Dane do podwykonawców w projektach (kwestia współpracy z sektorem nauki);
- Branża firmy, czas funkcjonowania firmy na rynku;
- Ogólnie dostępne dane dotyczące typu projektu stanowiącego przedmiot projektu.

- Doświadczenia pokazują, że metody zdalne nie odbijają się negatywnie na jakości materiału badawczego;
- Są wygodniejsze z punktu widzenia respondentów (większe możliwości przełożenia spotkania; brak konieczności znalezienia miejsca na rozmowę);
- Są pożądane w kontekście upowszechnienia zdalnego trybu pracy – rosną trudności z umówieniem się z respondentem w miejscu pracy;
- Pozwalają za zaproponowanie Państwu większej liczby wywiadów;
- Są preferowane przez respondentów, którzy ciągle czują obawy przed kontaktem face-to-face;
- Są ekologiczne (transport).

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ

